

РЕЦЕНЗИЯ

от

**доц. д-р Велислава Карагенова, АМТИИ „Проф. А.Диамандиев“,
катедра „Пиано и акордеон“**

за дисертационен труд

на Евгения Тагарева на тема:

**„Специфика на методиката на обучение по пиано при лица със
специални образователни потребности (СОП)“**

1. Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали

Документацията по процедурата за защита пред научно жури на дисертационен труд с автор Евгения Тагарева е в изряден вид. Представени са следните, законово задължителни материали:

1. Заповед № РД-27-094 от 25.06. 2024 г. за назначаване на научно жури от Ректора на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив

2. Заповед № РД-27-104 от 16.12.2019 г. за отчисляване, въз основа на взето решение от ФС при ФМП – протокол № 31/11.12.2019г.

3. Дисертационният труд е в обем на 244 страници. Структурата на труда е Увод, шест глави, Заключение, Приноси, Литература. Цитираната литература включва 141 заглавия, от тях 73 са на латиница, 65 на кирилица, а 3 са интернет източници.

4. Авторефератът е в обем на 59 стр., и отговаря на съдържанието на представения дисертационен труд.

5. Списък с авторските публикации, свързани с дисертационния труд – 3 на брой.

6. Творческа автобиография

2. Кратки биографични данни за докторанта

Евгения Тагарева завършва Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство. От 2022 е Секретар на Народно читалище „Христо Г. Данов – 1904 г.“ където работи и като преподавател по пиано и ръководител на творческа литературна школа. Присъствието ѝ в културния живот се свързва с организирането на Международна лятна академия за изкуство „Огънят на Орфей“, участието като ръководител и експерт по литературно творчество и музика в проектите: „Младежка академия „Творчески искри““, „Словото на младите“ (национални проекти); „Ние за нас в Европа“, „Да сътворим Европа заедно“, „Противоположности“ (международни проекти). Автор е на множество публикации в областта на поезията и музиката. Сред по-важните са **Къща в небето**, 1993 г. (изд. „Ти Си“); **Право на завръщане**, 1995 г. (изд. „Христо Г. Данов“); **Музика от Храма**, 2013 г. (изд. Фондация „Огънят на Орфей“); Сборник с авторски композиции за пиано „Звуци от Безкрая“ (2019 г.).

Е. Тагарева е учредител и председател на фондация „Огънят на Орфей“, член на Дружеството на пловдивските писатели (член от 1995 г.) и Съюз на българските писатели – София (член от 2022 г.) Носител е на голямата награда на Международен поетичен фестивал „Духовност без граници“ статуетка „Вдъхновение“ / 2021 г./

3. Актуалност на тематиката

Избраната тема оценявам като изключително актуална. Необходимостта от подобно обстойно научно изследване в образователното пространство е заявена отдавна. На фона на статистическите данни от Европейския съюз, че поне 15 % от лицата в училищна възраст се определят като лица със СОП, то нуждата от разбиране и познаване в дълбочина на проблема е важна за всеки педагог. Фактът, че настоящият дисертационен труд „Специфика на методиката на обучение по пиано при лица със специални образователни потребности (СОП)“ е продиктуван от

дългогодишен личен педагогически опит на изследователя в избраната сфера - работа с деца със СОП, и апробирането му, доказва неговата автентичност, практическа насоченост и предполага неговата приложимост.

4. Целесъобразност на изследователските методи за постигане на поставените цели:

В изследването са използвани следните **МЕТОДИ**:

Аналитичен - Проучване на съществуващи теории и практики, свързани с темата на изследване.

Емпиричен - Констатиращо изследване – педагогически експеримент с ученици със СОП

Предвид спецификата на труда намирам, че те адекватно обхващат всички коментирани сфери, етапи на работа и елементи от нея.

5. Оценка на дисертационния труд

Прави впечатление, че трудът е внимателно обмислен и вероятно дълго време конструиран. В увода докторантът излага целите и задачите на изследването си и належащата необходимост от него.- да „**систематизира** съществуващия практически и теоретичен опит в обучението по пиано на лица със СОП и да се **допълни** с нови актуални педагогически идеи, отговарящи на динамиката на съвременните условия за образование и възпитание“ .

Първа глава обхваща съществуващата научна литература по проблема, разгледана в различни направления – състоянието на клавирното обучение при лица със СОП, авторските изследвания в сферата на музикалната и специалната педагогика, изследванията в областта на медицината и психологията, съвременните технологии и мястото в този образователен процес, ролята на новите научни направления – като подпомагащи образователния процес при лица със СОП – арттерапия, музикотерапия. Представената впечатляваща библиография от 141 източника разкрива задълбочения интерес към научните постижения в световен и национален мащаб, както и способността на докторанта да обобщава, систематизира научна литература, да извлича изводи.

Втора глава – описва извършения педагогически експеримент, използваните методи, изяснява обстойно понятието СОП и разкрива специфичните характеристики на целевите групи, участвали в изследването.

Трета глава обхваща всички етапи, съпътстващи процеса на клавирното обучение на лица със СОП, зоните за изграждане на компенсаторни механизми и възможността за постигане на сполучливи резултати в хода на музикалното обучение.

Особено внимание заслужават следващите 3 глави - четвърта, пета и шеста - те се фокусират в конкретност върху обучението по пиано на двете основни групи – ученици със *сензорни нарушения*, както и учебното помагало, създадено за тях, и ученици с *умствени и двигателни нарушения*.

Голямата информативна натовареност на изследването и конкретността в изказа разкриват професионалната компетентност на изследователя, логиката и педагогическата яснота в заложените параметри на труда. Докторантът притежава обширни познания и култура по проблема и проявява креативност в методическите предложения и практическите решения в учебния процес. В последните глави ясно се усеща стремежът на изследователя да предложи решения, които оптимизират процесите на работа както за обучавания, така и за клавирния педагог. Е. Тагарева търси трайно решение на комплекс от проблеми, въздействайки върху определени трансмисионни лостове. Като проводник на професионални умения и познания, учителят е този, който неусетно моделира ученика. Но процесът на обучение е не само когнитивен, той е и емоционално обвързващ. За да може педагогът да изгради стройна система в работата си, да бъде в помощ на ученик със СОП, той трябва да познава онези методи, които биха допринесли за пълноценен резултат. Ползите от един метод могат да бъдат проследени в различни зони - устойчивост на резултатите, бързина на постигането им, икономичност на системата, баланс между очаквано и постигнато, комуникационни аспекти.

6. Приноси и значимост на дисертационния труд

Изборът на тема е добре мотивиран от докторант Тагарева. Сложните процеси, съпътстващи обучението по пиано на лица със СОП е обхванат в пълнота, с внимание и усет към деликатната материя.

Очертаният изследователски проблем достатъчно ясно показва, че докторант Тагарева не само познава материята, с която работи, но я владее в

детайли и съумява да я представи и обобщи. Тя демонстрира осведоменост и широко познаване на научните изследвания и публикации по проблема в световен мащаб, умее да борави с научна литература, да изразява лично мнение и критичност. Трудът разкрива професионална отдаденост към избраната проблематика. Почерпан е от практиката, факт който подчертава ценността му и възможността да служи като учебно пособие за всеки педагог. В днешното фрагментирано време, когато търсим по-гъвкави решения, по-директни и по-рационални, спестяващи време, този труд е несъмнено принос към родната клавирна методика, в една специфична нейна сфера, каквато е обучението на лица със СОП. Приемам всички посочени от докторанта приноси в това изследване.

7. Препоръки и критически бележки.

Бих препоръчала трудът да се публикува и да стане достъпен за музикално-образователните институции, с цел да улесни педагогическата дейност на учителските екипи при работа с лица със СОП.

8. Автореферат

Авторефератът отразява пълноценно съдържанието на основния труд.

В заключение: Постигнатите при изследването резултати ми дават основанието да предложа на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „ДОКТОР” по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, докторска програма „Музикознание и музикално изкуство” на докторант Евгения Тагарева.